

Niečo z histórie slovenskej populácie vlka

Ilustračný snímek Lukáš Kovár

Naprostej väčšine našich dobrovoľných ochráncov chýba poznanie historického vývoja stavov veľkých šeliev a vlastne zoonoz veľkých cicavcov na Slovensku vôbec. V krátkosti preto na príklade vlka dravého uvediem aspoň tie najdôležitejšie momenty.

Nejedno z tých ochránárskych dielok ani netuší, že vo veľmi dlhom období vlk na Slovensku úplne chýbal. A chýbal tu úplne zhruba od prvej polovice 19. storočia. A vyhynul nielen lovom, ale hlavne preto, lebo si na prelome 18. a 19. storočia (samozrejme s pričinením človeka) vyničil svoju hlavnú korisť, ktorou bola jelenia zver. Jelenia zver bola totiž totálnou premenou svojich hlavných stanovišť na poľnohospodársku krajinu, pri nútená zhruba niekoľko storočí celoročne živorit v nehostinných prírodných lesoch (pôvodne pralesoch).

Kedže vtedy žiadna starostlivosť o volne žijúcu zver neexistovala, vlk vlastne z hladu dokončil to, čo inak začal človek premenou nížin a kotlín na poľnohospodársku krajinu, spolu s absenciou poľovníckej starostlivosti o jeleniu zver a jej aspoň čiastočnú ochranu. Nasledovalo logicky vyhynutie jelenej zveri, čím si aj vlk pre seba podpísal oriel smrti, či aspoň vyhnanca.

Náhradná potrava v podobe domáceho dobytku sa pre vlka stala v tej dobe tiež nedostatkovou, pretože od 19. storočia sa zimné ustajňovanie dobytku skvalitnilo natoľko, že pre vlka sa stal dobytok nedostupný, dovtedy bolo bežné, že dobytok zimoval aj pod holým nebom, na tzv. „mraznici“, alebo sa vlky v časoch zimného hladomoru dokázali do stavebne nedokonalých stajní, hlavne ovčiarní, aj podhrabať. V dôsledku týchto nepriaznivých okolností musel vlk z nášho územia ustúpiť na východ a juhovýchod, resp. tieto okolnosti spolu s neustálym prenasledovaním vlka spôsobili u nás jeho vyhynutie.

Nejeden náš ochránár bude zrejme (okrem skutočnosti, že jeho pochybnými vzormi hlásaná „divočina“ na Slovensku vlastne neexistuje) prekvapený tiež faktom, že súčasná jelenia zver na Slovensku je len genetickou zmeskou rôznych proveniencií jelenej zveri, pochádzajúcej najmä zo šľachtických zverníc zakladaných v druhej polovici 19. storočia.

Po asi sto rokoch trvajúcej absencii vlka na Slovensku, dotlačil ho k nám na konci druhej svetovej vojny z územia Ukrajiny východný front. Odtvtedy vlk na Slovensku nechýba. Po rýchlom vykynutí vlka v Tatrách a v Slovenskom rudohorí bol však jeho výskyt obmedzený len na severovýchodné Slovensko, kde až do roku 1975 prežíval v počte asi 60 jedincov. Odtiaľ sa po zavedení čiastočnej

poľovníckej ochrany v roku 1975 (doba lovu od 16. 9. do 28. 2. bez kvót lovu či iných ochránárskych obmedzení) v priebehu 10 rokov rozšíril prakticky do všetkých jeleních chovateľských oblastí na východe, severe aj v strede Slovenska. Vlk touto expanziou svojho areálu nielenže potvrdil životaschopnosť svojej populácie, ale potvrdil aj fakt, že novátorský systém poľovníckeho manažmentu vlčej populácie (platný v rokoch 1975 – 1994) nemohol znamenať jej ohrozenie, ale úplný opak. Po dosiahnutí tejto úrovne sa zdalo, že všetko je v najlepšom poriadku.

Znovu sa však potvrdila stará ľudová múdrosť, že „keď je somárovi dobre, ide na ľad tancovať“. Začali totiž známe peripetie s infantilným ochránárskym presadzovaním celoročnej ochrany vlka až po súčasný stav, keď o tom, čo sa u nás deje s vlkom, nemôže mať už nikto spoľahlivé informácie. Len zákulisie naznačuje, že to, čo v tomto ohľade dokázala naša ochrana prírody, nemá u nás v histórii čiastočnej ochrany vlka obdoby.

Pred tromi rokmi bolo u nás vykázaných (ako ulovených) 1,5 mesiaca pred ukončením doby lovu limitovaných 150 vlkov, rok na to po hysterických záchvatoch ochráncov bol povolený aj územne limitovaný odlov 130 ks (v žilinskom kraji bol však napr. limit 20 vlkov naplnený už 18 dní po začatí doby lovu).

Všetkým, ktorí poznajú realitu, bolo jasné, že sa deje niečo zlé. A štátna ochrana prírody preto na sezónu 2013/2014 pritvrdila a povolila len odlov 80 ks, niektoré okresy a revíry boli z možnosti lovu úplne vylúčené a úspešní lovci mali povinnosť privolať na miesto ulovenia zástupcu ochrany prírody. Dovtedy mali zakázané s úlovkom akokoľvek manipulovať.

Výsledok bol 28 ulovených vlkov. Nejeden ochránársky Don Quijot si zrejme mädlí ruky, ako sa im podarilo s „vrahmi – vlkobijcami“ vybrať. Rozdiel medzi 150 odlovenými vlkami zo sezóny 2011/2012 a 28 kusmi z ostatnej sezóny si zrejme vysvetľujú po svojom. Jednak si myslia, že sa im podarilo „dokázať“, že vlkov nie je toľko, ako tvrdia poľovníci, a jednak sú presvedčení, že riadne klepli po prstoch „vlkobijcom“ tam, kde bol lov zakázaný. A tam, kde bol povolený, každému poten-

ciálne úspešnému strelcovi bolo jasné, že sa bude musieť podrobiť ďalšiemu ochránárskemu šikanovaniu, vrátane podstúpenia rizika znehodnotenia, alebo dokonca straty trofeje.

Skrátka – naša ochrana prírody sa stále znovu a znovu zameriava nie na dosiahnutie maximálnej pragmatickej rovnováhy medzi ekológiou a poľovníctvom (ako jednej z medzinárodne legalizovaných foriem využívania prírodných zdrojov), ale na sprosté šikanovanie poľovníkov. Tým jednoznačne potvrdzuje, že poľovníkov ako záujmovú skupinu za partnerov nepovažuje (ja bojím sa, že tak aj dopadne - lenže ešte predtým si to zrejme „odskáču“ populácie niektorých našich vzácných druhov zveri, veľké šelmy predovšetkým).

Rád by som sa mylil, ale pre mňa a mnohých ďalších trpezlivo rozmyšľajúcich odborníkov (aj profesionálnych ochráncov) je však skôr pravdepodobné, že rozdiel medzi asi 150 ks historicky prvého „odloveného“ limitu a 28 ks ulovených vlkov z ostatnej sezóny, predstavuje skôr počet tých vlkov, ktoré boli ulovené a zatažené (rozumej „upytličené“) v rozpore s jedným z najhlúpejších ochránárskych predpisov na svete! A nedá mi nedodať – len aby ten rozdiel nebol ešte väčší! Obávam sa tiež, že nejeden nelegálne ulovený vlk skončil zahrabaný alebo prihádzaný kameňmi či haluzinou, v nablížšej jame po starom či čerstvom vývrate!

A som presvedčený, že naša ochrana prírody dokázala ešte jednu vec: nepochybne sa jej znovu podarilo značne rozšíriť rady poľovníkov ochotných streliť vlka hocikeď a hocikeď, s jednou podmienkou – situácia musí umožňovať buď (samozrejme tajne) ošetrenie a spracovanie trofeje, alebo aspoň úplné zatajenie celej záležitosti, aj keď za cenu znehodnotenia trofeje. Je smutné, že vlk sa týmto ocitol na úrovni túlavej mačky!

Ak toto chýba ochrane prírody ku šťastiu, tak o jej zvrátenosti môže pochybovať len ten najväčší optimista! Dovolím si tvrdiť, že len hlupák nedokáže pochopiť filozofiu menšieho zla. Ak však niekto túto filozofiu pochopí nechce, potom nie je hlupák, ale nebezpečný človek. Jeho cieľom nemôže byť demokratické súžitie a tolerancia, ale totalitná nadvláda.

Ing. Jaroslav ĎURÍK